

Súd: Najvyšší súd SR
Spisová značka: 4Cdo/153/2019
Identifikačné číslo spisu: 8117200847
Dátum vydania rozhodnutia: 30.07.2019
Meno a priezvisko: JUDr. Alena Svetlovská
Funkcia: sudca
ECLI: ECLI:SK:NSSR:2019:8117200847.1

UZNESENIE

Najvyšší súd Slovenskej republiky v spore žalobkyne Prima banka Slovensko, a. s., so sídlom v Žiline, Hodžova 11, IČO: 31 575 951, proti žalovaným 1/ S. P. a 2/ I. P., oboch bývajúcich v A., P. XXX/XXA, o zaplatenie 5 597,18 eur s príslušenstvom, vedenom na Okresnom súde Prešov pod sp. zn. 14 Csp 10/2017, o dovolaní žalobkyne proti rozsudku Krajského súdu v Prešove zo 17. decembra 2018 sp. zn. 18 Co 130/2018, takto

rozhodol:

Dovolanie odmieta.

Žalovaným 1/ a 2/ nárok na náhradu trov dovolacieho konania nepriznáva.

Odôvodnenie

1. Okresný súd Prešov (ďalej len „súd prvej inštancie“ alebo „okresný súd“) rozsudkom zo 16. mája 2018 č. k. 14 Csp 10/2017-51 I. zaviazal žalovaných 1/ a 2/ zaplatiť žalobkyni spoločne a nerozdielne sumu 4 153,22 eur, spolu s úrokom z omeškania vo výške 5 % ročne zo sumy 4 146,47 eur od 22. decembra 2016 do zaplatenia, a to v splátkach po 50,- eur mesačne, splatných vždy do konca kalendárneho mesiaca, počnúc mesiacom, v ktorom nadobudne právoplatnosť rozsudok súdu prvej inštancie až do vyrovnania celého dlhu s tým, že omeškanie s plnením čo i len jednej zo splátok, má za následok splatnosť celého plnenia, II. v prevyšujúcej časti žalobu zamietol, III. žalobkyni priznal nárok na náhradu trov konania voči žalovaným 1/ a 2/ v rozsahu 48,4 %. V odôvodnení svojho rozhodnutia s poukazom na § 7 ods. 1, § 9 ods. 2 písm. j/ a k/, § 11 ods. 1 a 2 zákona č. 129/2010 Z.z. o spotrebiteľských úveroch a iných úveroch a pôžičkách pre spotrebiteľov (ďalej len „zákon č. 129/2010 Z.z.“) konštatoval, že medzi stranami nebola sporná skutočnosť o spotrebiteľskom charaktere úverovej zmluvy, na ktorú sa vzťahujú príslušné zákonne ustanovenia zákon č. 129/2010 Z.z. a vyhodnotil, že zmluva neobsahuje všetky obligatórne náležitosti, minimálne predpoklady pre výpočet RPMN, pretože predpoklady majú byť vyjadrené numericky pre konkrétnu zmluvu, ako aj, že žalobkyňa nepreukázala skúmanie bonity žalovaných pred poskytnutím úveru, čím neuniesla dôkazné bremeno. Súd prvej inštancie preto uzavrel, že absencia vyššie uvedených náležitostí spotrebiteľskej zmluvy má za následok, že úver sa považuje za bezúročný a bez poplatkov. Vzhľadom na uvedené súd prvej inštancie zaviazal spoločne a nerozdielne žalovaných 1/ a 2/ na zaplatenie sumy 4 146,47 eur, čo tvorí rozdiel medzi

poskytnutým úverom vo výške 6 300,- eur a doposiaľ splatenou čiastkou vo výške 2 153,53 eur spolu s príslušným úrokom z omeškania tak, a tiež priznal žalobkyni kapitalizovaný úrok z omeškania vo výške 2,31 eur, ako aj poplatok za poistenie v sume 4,44 eur a v prevyšujúcej časti žalobu zamietol. Súd prvej inštancie s prihliadnutím na finančnú situáciu žalovaných 1/ a 2/ umožnil splácanie dlhu v splátkach po 50,- eur. O nároku na náhradu trov konania rozhodol podľa § 255 ods. 1, 2 v spojení s § 262 ods. 1, 2 zákona č. 160/2015 Z.z. Civilného sporového poriadku (ďalej len „C.s.p.“).

2. Krajský súd v Prešove (ďalej len „odvolací súd“) na odvolanie žalobkyne rozsudkom zo 17. decembra 2018 sp. zn. 18 Co 130/2018 rozsudok súdu prvej inštancie v napadnutom výroku I. v časti povolenia splátok 50,- eur mesačne a vo výroku II. o zamietnutí žaloby v prevyšujúcej časti a vo výroku III. o trovách konania v súlade s § 387 ods. 1, 2 C.s.p. potvrdil; rozhodol tiež o trovách konania. V odôvodnení svojho rozhodnutia odvolací súd uviedol, že súd prvej inštancie zrozumiteľným spôsobom uviedol právne dôvody, pre ktoré časti žaloby nevyhoveli s tým, že sa pri výklade a aplikácii zákonných predpisov neodchýlil od znenia príslušných ustanovení a nepoprel ich účel a význam. Ako odvolací súd ďalej uviedol, účelom náležitosti ustanovenej v § 9 ods. 2 písm. k/ zákona č. 129/2010 Z.z. (v relevantnom znení) je, že spotrebiteľ má možnosť v prípade sankcie bezpoplatkovosti priamo zistiť, ktorej časti splátky sa táto sankcia týka. Spotrebiteľ má tiež možnosť kontroly, či v splátke použitej na účely výpočtu RPMN nie je uvedený poplatok, ktorý sa do RPMN nesmie započítavať. RPMN pritom predstavuje dôležitý údaj o celkových nákladoch na úver. Špecifikácia splátok úveru môže odhaliť aj nekalé obchodné praktiky, ak by nedošlo k naplneniu predzmluvných informácií o splátkach úveru. Odvolací súd konštatoval absenciu výšky, počtu a termínu splátok úrokov údajov o RPMN v zmluve o úvere a keďže žalobkyňa ako dodávateľ má zákonnú povinnosť v zmluve o spotrebiteľskom úvere uviesť tieto údaje, následkom ich absencie je sankcia straty práva na úroky a poplatky v zmluve neuvedené (§ 11 ods. 1 zákona č. 129/2010 Z.z.). Ohľadne rozhodnutia Súdneho dvora z 9. novembra 2016 vo veci C-42/15, vykladajúceho Smernicu Európskeho parlamentu a Rady 2008/48/ES z 23. apríla 2008 o zmluvách o spotrebiteľskom úvere a o zrušení smernice Rady 87/102/EHS (ďalej len „Smernica“) zdôrazňujúc zásadnosť vylúčenia priameho účinku Smernice v sporoch medzi jednotlivcami konštatoval, že nie je dôvod na odklon od zákona č. 129/2010 Z.z. platného a účinného v čase vydania rozsudku súdu prvej inštancie. Záverom odvolací súd zdôraznil vhodnosť určenia možnosti splácania dlhu žalovanými v splátkach s ohľadom na ich majetkové pomery. O trovách odvolacieho konania rozhodol podľa § 255 ods. 1, § 262 ods. 1 a § 396 ods. 1 C.s.p.

3. Proti tomuto rozsudku odvolacieho súdu v časti prvého výroku podala žalobkyňa (ďalej aj „dovolatelka“) dovolanie s tým, že rozhodnutie odvolacieho súdu záviselo od vyriešenia právnej otázky, pri ktorej riešení sa odvolací súd odklonil od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu (§ 421 ods. 1 písm. a/ C.s.p.), a ktorá v rozhodovacej praxi dovolacieho súdu ešte nebola vyriešená (§ 421 ods. 1 písm. b/ C.s.p.). Vyčítala odvolaciemu súdu nesprávnosť jeho právneho záveru, že úver treba považovať za bezúročný a bez poplatkov z dôvodu chýbajúcich náležitostí vyžadovaných zákonom č. 129/2010 Z.z. Poukázala pritom na právny názor vyjadrený v rozhodnutiach Najvyššieho súdu Slovenskej republiky z 22. februára 2018 sp. zn. 3 Cdo 146/2017, z 23. apríla 2018 sp. zn. 4 Cdo 211/2017, zo 17. apríla 2018 sp. zn. 3 Cdo 56/2018, z 23. apríla 2018 sp. zn. 4 Cdo 187/2017, z 26. septembra 2018 sp. zn. 4 Cdo 65/2018, z 29. októbra 2018 sp. zn. 5 Cdo 132/2017, a z 21. decembra 2018 sp. zn. 2 Cdo 235/2017, od ktorých sa mal podľa jej názoru odvolací súd pri riešení právnej otázky odkloniť. Zdôraznila nepotrebnosť vyjadrenia o vnútornej skladbe tej ktorej splátky v zmluve o spotrebiteľskom úvere. Na základe uvedeného navrhla, aby dovolací súd zrušil rozsudok odvolacieho súdu v rozsahu potvrdenia výroku o zamietnutí žaloby v prevyšujúcej časti a rozsudok súdu prvej inštancie v rozsahu II. výroku a vec vrátil v rozsahu zrušenia súdu prvej inštancie na ďalšie konanie.

4. Žalovaní 1/ a 2/ vo svojom vyjadrení k dovolaniu sa plnom rozsahu stotožnili s rozhodnutím odvolacieho súdu ako aj s rozhodnutím súdu prvej inštancie.

5. Najvyšší súd Slovenskej republiky (ďalej aj „najvyšší súd“ alebo „dovolací súd“) ako súd dovolací (§ 35 C.s.p.) po zistení, že dovolanie podala v stanovenej lehote (§ 427 ods. 1 C.s.p.) strana, v ktorej neprospech bolo rozhodnutie vydané (§ 424 C.s.p.), zastúpená v súlade so zákonom (§ 429 ods. 2

písm. b/ C.s.p.), bez nariadenia dovolacieho pojednávania (§ 443 C.s.p.), preskúmal vec a dospel k záveru, že dovolanie je potrebné odmietnuť, pretože nie je prípustné.

6. Právo na súdnu ochranu nie je absolútne a v záujme zaistenia právnej istoty a riadneho výkonu spravodlivosti podlieha určitým obmedzeniam. Toto právo sa v občianskoprávnom konaní zaručuje len vtedy, ak sú splnené všetky procesné podmienky, za splnenia ktorých občianskoprávny súd môže konať a rozhodnúť o veci samej. Platí to pre všetky štádiá konania pred občianskoprávnym súdom, vrátane dovolacieho konania (I. ÚS 4/2011).

7. Dovolanie možno podať iba ak to výslovne pripúšťa zákon (§ 419 C.s.p.). Dovolanie nie je ďalším odvolaním a dovolací súd nie je treťou inštanciou, v ktorej by bolo možné preskúmať akékoľvek rozhodnutie. Civilný sporový poriadok upravuje dovolanie ako mimoriadny opravný prostriedok, ktorý možno podať len proti rozhodnutiam odvolacieho súdu výslovne uvedeným v zákone (§ 421 ods. 1 C.s.p.), alebo len v prípade výskytu zákonom osobitne vymenovaných závažných procesných väd (§ 420 C.s.p.).

8. Podľa § 421 ods. 1 C.s.p. je dovolanie prípustné proti rozhodnutiu odvolacieho súdu, ktorým sa potvrdilo alebo zmenilo rozhodnutie súdu prvej inštancie, ak rozhodnutie odvolacieho súdu záviselo od vyriešenia právnej otázky, a/ pri ktorej riešení sa odvolací súd odklonil od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu, b/ ktorá v rozhodovacej praxi dovolacieho súdu ešte nebola vyriešená alebo c/ je dovolacím súdom rozhodovaná rozdielne.

9. Dovolanie prípustné podľa § 421 možno odôvodniť iba tým, že rozhodnutie spočíva v nesprávnom právnom posúdení veci (§ 432 ods. 1 C.s.p.). Dovolací dôvod sa vymedzí tak, že dovolateľ uvedie právne posúdenie veci, ktoré pokladá za nesprávne, a uvedie, v čom spočíva nesprávnosť tohto právneho posúdenia (§ 432 ods. 2 C.s.p.).

10. Dovolací súd je dovolacími dôvodmi viazaný (§ 440 C.s.p.). Dovolacím dôvodom je nesprávnosť vytýkaná v dovolaní (por. § 428 C.s.p.). Pokiaľ nemá dovolanie vykazovať nedostatky, ktoré v konečnom dôsledku vedú k jeho odmietnutiu podľa § 447 písm. f/ C.s.p., je (procesnou) povinnosťou dovolateľa vysvetliť v dovolaní, z čoho vyvodzuje prípustnosť dovolania a označiť v dovolaní náležitým spôsobom dovolací dôvod (§ 420 alebo § 421 C.s.p. v spojení s § 431 ods. 1 C.s.p. a § 432 ods. 1 C.s.p.). V dôsledku spomenutej viazanosti dovolací súd neprejednáva dovolanie nad rozsah, ktorý dovolateľ vymedzil v dovolaní uplatneným dovolacím dôvodom.

11. Žalobkyňa prípustnosť podaného dovolania vyvodzuje z ustanovenia § 421 ods. 1 písm. a/ C.s.p., t. j., že rozhodnutie odvolacieho súdu záviselo od vyriešenia právnej otázky, pri ktorej riešení sa odvolací súd odklonil od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu, a zároveň z ustanovenia § 421 ods. 1 písm. b/ C.s.p., t. j. že rozhodnutie odvolacieho súdu záviselo od vyriešenia právnej otázky, ktorá v rozhodovacej praxi dovolacieho súdu ešte nebola vyriešená.

12. Podľa § 422 ods. 1 C.s.p. dovolanie podľa § 421 ods. 1 nie je prípustné, ak a/ napadnutý výrok odvolacieho súdu o peňažnom plnení neprevyšuje desaťnásobok minimálnej mzdy, na príslušenstvo sa neprihliada, b/ napadnutý výrok odvolacieho súdu o peňažnom plnení v sporoch s ochranou slabšej strany neprevyšuje dvojnásobok minimálnej mzdy, na príslušenstvo sa neprihliada, c/ je predmetom dovolacieho konania len príslušenstvo a výška príslušenstva v čase začatia dovolacieho konania neprevyšuje sumu podľa písmena a/ a b/. Na určenie výšky minimálnej mzdy v prípadoch uvedených v odseku 1 je rozhodujúci deň podania žaloby na súde prvej inštancie (§ 422 ods. 2 C.s.p.).

13. Citované ustanovenie obmedzuje prípustnosť dovolania pre nesprávne právne posúdenie veci tzv. majetkovým cenzom (ratione valoris). Limituje prípustnosť dovolania určením výšky sumy, ktorá má byť predmetom dovolacieho prieskumu, pričom túto výšku viaže na desaťnásobok minimálnej mzdy vo všetkých sporoch, ktorých predmetom je peňažné plnenie. Výnimku predstavujú spory s ochranou slabšej strany, keď, vychádzajúc z koncepcie zvýšenej ochrany týchto definovaných subjektov, je

majetkový cenzus znížený na dvojnásobok minimálnej mzdy, aby v týchto sporoch bola ponechaná možnosť dovolacieho prieskumu i pri nižších sumách plnenia. To znamená, že pokiaľ je dovolaním napadnutý výrok rozhodnutia odvolacieho súdu o peňažnom plnení, je dovolací prieskum pre nesprávne právne posúdenie veci možný, len ak peňažné plnenie prevyšuje desaťnásobok minimálnej mzdy, resp. v sporoch s ochranou slabšej strany dvojnásobok minimálnej mzdy.

14. Podľa § 2 ods. 1 zákona č. 663/2007 Z.z. o minimálnej mzde v znení neskorších zmien a doplnení sumu minimálnej mzdy pre zamestnanca odmeňovaného mesačnou mzdou ustanovenú podľa § 7 a sumu minimálnej mzdy za každú hodinu odpracovanú zamestnancom ustanoví na príslušný kalendárny rok vláda Slovenskej republiky (ďalej len „vláda“) nariadením vlády a podľa § 1 nariadenia vlády č. 280/2016 Z.z. (účinného v priebehu celého kalendárneho roka 2017, teda i v čase doručenia žaloby v prejednávanej veci súdu 16. januára 2017) suma minimálnej mzdy na rok 2017 sa ustanovuje na 435,- eur za mesiac pre zamestnanca odmeňovaného mesačnou mzdou (písm. a/) a 2,500 eur za každú hodinu odpracovanú zamestnancom (písm. b/).

15. V predmetnej veci bol dovolaním napadnutý výrok rozsudku odvolacieho súdu vo veci samej o peňažnom plnení v časti, ktorou bol potvrdený rozsudok súdu prvej inštancie v zamietajúcej časti vo výške 1 446,27 eur (neberúc do úvahy príslušenstvo uplatnenej pohľadávky), ktorá pozostáva z rozdielu zo žalobou uplatňovanej sumy 5 597,18 eur a súdom priznanej sumy 4 150,91 eur (neberúc okrem iného do úvahy aj príslušenstvo uplatnenej pohľadávky vo výške 2,31 eur). Odvolací súd teda rozhodoval v dovolaním napadnutom výroku o peňažnom plnení neprevyšujúcom desaťnásobok minimálnej mzdy (4 350,- eur). Prípustnosť dovolania žalobkyne je preto v zmysle § 422 ods. 1 písm. a/ C.s.p. vylúčená.

16. I keď v preskúmvanej veci išlo o tzv. spotrebiteľský spor, teda spor s ochranou slabšej strany, pre posúdenie prípustnosti dovolania neprichádzalo do úvahy uplatnenie nižšieho majetkového cenzu, t. j. dvojnásobku minimálnej mzdy v zmysle § 422 ods. 1 písm. b/ C.s.p. Účelom zníženia majetkového cenzu v sporoch s ochranou slabšej strany je totiž podľa dôvodovej správy k Civilnému sporovému poriadku zvýšená procesná ochrana slabšej strany, ktorou je v spotrebiteľskom spore spotrebiteľ. Táto zvýšená procesná ochrana spočíva v sprístupnení dovolania i pri nižšej sume peňažného plnenia. Znížený majetkový cenzus sa teda v spotrebiteľskom spore uplatní, ak dovolateľom je neúspešný spotrebiteľ. Pokiaľ je však dovolateľom neúspešný dodávateľ, pre posúdenie prípustnosti dovolania platí majetkový cenzus vo výške desaťnásobku minimálnej mzdy. Táto interpretácia neodporuje princípu rovnosti zbraní, pretože je všeobecne známou skutočnosťou, že rovnosť subjektov je v určitých sporoch (vzhladom na postavenie strán) len fikciou, na ktorú zákonodarca v C.s.p. reagoval tzv. pozitívnou diskrimináciou, t. j. osobitnou právnou úpravou sporov s ochranou slabšej strany. Za takéto spory sa považujú spotrebiteľské spory, antidiskriminačné spory a individuálne pracovné spory (§ 290 až § 323 C.s.p.), pričom slabšou stranou v nich je spotrebiteľ, zamestnanec a diskriminovaný. Ochrana slabšej strany spočíva v tom, že sa jej priznáva viac práv za účelom docielenia rovného postavenia s druhou stranou sporu, a teda dôsledného naplnenia princípu rovnosti zbraní. Na uvedenom zotrvalo aj Občianskoprávne kolégium Najvyššieho súdu Slovenskej republiky, ktoré prijalo zjednocujúce stanovisko R 29/2019, ktorého právna veta znie „Znížený majetkový cenzus (§ 422 ods. 1 písm. b/ Civilného sporového poriadku) sa v spotrebiteľskom spore uplatní, ak dovolateľom je neúspešný spotrebiteľ“.

17. So zreteľom na uvedené dovolací súd dovolanie žalobkyne podľa § 447 písm. c/ C.s.p. ako neprípustné odmietol.

18. Výrok o nároku na náhradu trov dovolacieho konania najvyšší súd neodôvodňuje (§ 451 ods. 3 veta druhá C.s.p.), avšak v danej veci dodáva, že v dovolacom konaní žalovaným 1/ a 2/ vznikol zásadne nárok na náhradu trov dovolacieho konania v zmysle § 255 ods. 1 C.s.p. s tým, že o výške náhrady trov konania v zmysle § 262 ods. 2 C.s.p. by mal rozhodnúť súd prvej inštancie po právoplatnosti rozhodnutia, ktorým sa konanie končí, samostatným uznesením.

19. Z obsahu spisu vyplýva, že v danom prípade sa žalovaní 1/ a 2/ k dovolaniu vyjadrili, náhradu trov konania si však neuplatnili a podľa obsahu spisu im ani žiadne trovy v dovolacom konaní nevznikli.

20. Civilný sporový poriadok výslovne nerieši situáciu ak strana, ktorá na základe procesných ustanovení má nárok na náhradu trov konania, o náhradu trov zjavne neprejavila záujem a podľa obsahu spisu jej v dovolacom konaní ani žiadne trovy nevznikli. Na daný prípad nie sú k dispozícii ani analogicky použiteľné ustanovenia Civilného sporového poriadku alebo iného zákona (analogia legis alebo iuris).

21. Dovolací súd preto s použitím Základných princípov čl. 4 ods. 2 C.s.p. aplikoval na rozhodnutie o nároku na náhradu trov konania princíp racionálneho zákonodarcu a o náhrade trov konania žalovaných 1/ a 2/ rozhodol podľa fiktívnej normy, ktorú by zvolil, ak by bol sám zákonodarcom. Vychádzal pritom z pomyselnej normy, že ak si strana náhradu trov konania neuplatní, ani jej podľa obsahu spisu v konaní žiadne nevznikli, je v súlade s čl. 17 základných princípov C.s.p., zakotvujúcim procesnú ekonomiu, rozhodnúť priamo tak, že sa jej nárok na náhradu trov dovolacieho konania nepriznáva. Rozhodovanie postupom najskôr podľa § 262 C.s.p. v spojení s § 453 ods. 1 C.s.p. o priznaní nároku strane na náhradu trov konania a následne súdom prvej inštancie o výške náhrady trov konania, za situácie, keď oprávnenej strane žiadne trovy v konaní nevznikli, by bolo zjavne nielen nerozumné, ale i v rozpore so zásadou hospodárnosti civilného súdneho sporu (viď uznesenie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky z 28. februára 2018 sp. zn. 7 Cdo 14/2018, R 72/2018).

22. Toto rozhodnutie prijal senát Najvyššieho súdu Slovenskej republiky pomerom hlasov 3 : 0.

Poučenie:

Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.